EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 29.6.2023
COM(2023) 355 final

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET

Sjuttonde årsrapporten 2022 om genomförandet av unionsbiståndet enligt rådets förordning (EG) nr 389/2006 av den 27 februari 2006 om införande av en stödordning för att stimulera den ekonomiska utvecklingen inom den turkcypriotiska befolkningsgruppen

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET

Sjuttonde årsrapporten 2022 om genomförandet av unionsbiståndet enligt rådets förordning (EG) nr 389/2006 av den 27 februari 2006 om införande av en stödordning för att stimulera den ekonomiska utvecklingen inom den turkcypriotiska befolkningsgruppen

1. INLEDNING

Rådets förordning (EG) nr 389/2006[1] (*stödförordningen*) utgör grunden för stödet till den turkcypriotiska befolkningsgruppen. Enligt denna ska kommissionen varje år överlämna en rapport till Europaparlamentet och rådet.

2. PROGRAMPLANERING AV STÖDET

Mellan 2006 och utgången av 2022 avsattes 656 miljoner euro för åtgärder inom ramen för stödförordningen. I oktober 2022 anslogs 33,4 miljoner euro för det årliga handlingsprogrammet för 2022[2]. Den fleråriga budgetramen för 2021–2027 har gett programmet långsiktighet genom att tillhandahålla en stabil, årlig finansiering. Stödprogrammet är dock en övergångsåtgärd av undantagskaraktär och syftar till att förbereda och vid behov underlätta en fullständig tillämpning av EU:s regelverk i de områden av Republiken Cypern där Republiken Cyperns regering inte utövar den faktiska kontrollen, när Cypernfrågan har lösts. Både i stödförordningen och i rådets förordning (EU, Euratom) nr 2020/2093[3] om den fleråriga budgetramen har det föreskrivits att stödet ska revideras om en återförening uppnås.

3. GENOMFÖRANDEMEKANISMER

Programmet genomförs i de delar av Republiken Cypern där den cypriotiska regeringen inte utövar den faktiska kontrollen och där tillämpningen av EU:s regelverk tillfälligt har skjutits upp i enlighet med protokoll 10 till anslutningsfördraget. Stödet genomförs genom direkt och indirekt förvaltning.

Kommissionen är verksam i ett unikt politiskt, rättsligt och diplomatiskt sammanhang. Att sådant stöd ges innebär inte erkännande av någon annan myndighet i områdena än Republiken Cyperns regering. Det krävs särskilda åtgärder för att genomföra programmet på ett sätt som samtidigt respekterar principerna om en sund ekonomisk förvaltning. För EU-finansierade stödprogram fastställs i normala fall den rättsliga ramen för utveckling av biståndet i överenskommelser med mottagarlandets regering. När det gäller stödet till den turkcypriotiska befolkningsgruppen kan inga sådana överenskommelser göras. Att hantera och minska de risker detta medför ingår i kommissionens ansvar. Åtgärder har vidtagits för bland annat intensiv övervakning av kontrakt och tillhandahållande av stöd till mottagarna, reviderade betalningsvillkor

[1] Rådets förordning (EG) nr 389/2006 av den 27 februari 2006 om införande av en stödordning för att stimulera den ekonomiska utvecklingen inom den turkcypriotiska befolkningsgruppen och om ändring av förordning (EG) nr 2667/2000 om Europeiska byrån för återuppbyggnad (EUT L 65, 7.3.2006, s. 5).

[2] *Commission Implementing Decision of 13.12.2021 on adopting an Action Programme for the Turkish Cypriot community for the year 2021* (C(2021) 8905) (inte översatt till svenska).

[3] Rådets förordning (EU, Euratom) 2020/2093 av den 17 december 2020 om den fleråriga budgetramen 2021–2027 (EUT L 433I, 22.12.2020, s. 11).

och försiktig användning av bankgarantier. Stödet består av en betydande andel bidrag, vilket kräver resursintensiv förvaltning.

För att säkerställa effekten måste den turkcypriotiska befolkningsgruppen engageras fullt ut i förberedelserna för införandet av EU:s regelverk så att uppskjutandet av dess tillämpning i enlighet med protokoll 10 kan upphävas när en övergripande lösning träder i kraft.

Programgruppen använder sig av stödkontoret för EU-program i de områden som inte står under Nicosias faktiska kontroll. Kommissionens representation på Cypern anordnar dessutom möten, seminarier och presskonferenser samt kommunicerar med den cypriotiska allmänheten på hela ön, bland annat om stödprogrammet. Informationskontoret EU Infopoint, som finansieras genom stödprogrammet, genomför därtill ett stort antal kommunikations- och synlighetsåtgärder och informerar om EU:s politik, prioriteringar och åtgärder till stöd för den turkcypriotiska befolkningsgruppen samt främjar europeisk kultur.

4. GENOMFÖRANDET UNDER RAPPORTERINGSPERIODEN

4.1. Allmän översikt

Kommissionen fortsätter att genomföra stödförordningen med det övergripande målet att stödja en återförening. För den händelse att en övergripande lösning på Cypernproblemet nås kommer rådet, på grundval av ett förslag från kommissionen, att enhälligt fatta beslut om nödvändiga anpassningar av denna förordning.

Åtgärderna under 2022 omfattade en fortsättning på ett antal etablerade och framgångsrika projekt, t.ex. EU-stipendier och förtroendeskapande åtgärder i form av stöd till både tekniska kommittén för kulturarvsfrågor och kommittén för saknade personer. En särskild mekanism fortsatte att finansiera initiativ inom ramen för de två befolkningsgruppernas gemensamma tekniska kommittéer.

Stöd i form av bidrag är fortfarande ett viktigt inslag i programmet. Stödet till viktiga ekonomiska sektorer som förberedelse inför en lösning ökades genom projekt inriktade på utveckling av den privata sektorn, landsbygdsområden och mänskliga resurser. Arbetet med att märkbart förbättra situationen på områdena utrotning av djursjukdomar och livsmedelssäkerhet fortsatte.

Kommissionen fortsatte sina ansträngningar för att hjälpa den turkcypriotiska befolkningsgruppen att uppfylla de standarder som fastställs i det paket med två åtgärder som kommissionen antog 2021, om registrering av ”ΣαλλοάμΟ” (Halloumi)/Hellim som skyddad ursprungsbeteckning och fastställande av villkoren för handel med denna produkt över den gröna linjen. Stora ansträngningar gjordes för att hjälpa livsmedelsföretagarna att förbereda sig för de första kontrollerna av den skyddade ursprungsbeteckningen. Kommissionen har också inrättat en informell arbetsgrupp för Halloumi/Hellim som består av berörda parter från båda de cypriotiska befolkningsgrupperna.

Det finns fortfarande stora brister i stödmottagarnas förmåga att genomföra EU:s regelverk när en övergripande lösning träder i kraft. Den turkcypriotiska befolkningsgruppen fortsatte emellertid att göra stora framsteg på ett antal områden och fick en bättre förståelse för de utmaningar som finns.

En aktuell fråga har varit anläggandet av avloppsnätet i Famagusta. Kommissionen sade upp kontraktet för projektet i december 2013. Tvisten med den före detta uppdragstagaren gick vidare till ett skiljedomsförfarande 2017. I juli 2022 meddelade

skiljedomstolen sitt slutliga beslut, som uppdragstagaren sedan överklagade i belgisk domstol. Samtidigt fortsatte saneringsarbetet oavbrutet.

Kommissionen fortsatte att säkerställa att stödprogrammet genomfördes trots covid-19-pandemins efterdyningar och den svåra socioekonomiska situationen i den turkcypriotiska befolkningsgruppen. Programmet fortsatte att genomföra krispaketet för covid-19, som omfattade de mest akuta medicinska förnödenheterna, ekonomiskt stöd till företag och expertrådgivning till den turkcypriotiska befolkningsgruppen.

I slutet av året pågick 159 kontrakt inom stödprogrammet.

4.2. Framstegen med att uppnå de olika målen

Stödprogrammets övergripande mål är att underlätta Cyperns återförening genom att stimulera den ekonomiska utvecklingen inom den turkcypriotiska befolkningsgruppen. Särskild tonvikt läggs på öns ekonomiska integration, bättre kontakter mellan de båda befolkningsgrupperna och med EU samt förberedelser inför införandet av EU:s regelverk.

Nedan beskrivs insatserna under 2022 för vart och ett av de mål som har fastställts i stödförordningen.

4.2.1. Mål 1: Utveckla och omstrukturera infrastrukturen

FN:s utvecklingsprogram (UNDP) fortsatte att genomföra det lokala infrastrukturinstrumentet genom fortgående bidragsavtal som ingåtts med kommissionen till ett värde av 33,2 miljoner euro. Genom instrumentet ges stöd till förberedelser och genomförande av relevanta lokala infrastrukturinvesteringar.

Under 2022 var 14 prioriterade projekt aktiva inom ramen för det lokala infrastrukturinstrumentet. Betydande framsteg gjordes i bygget av Kormakitis samarbetscentrum och utbyggnaden av avloppsreningsverket i Mórfou. Saneringsarbetet i reservoaren i Kouklia inleddes också. En rad åtgärder vidtogs för att bana väg för en förberedande genomförbarhetsstudie för de två befolkningsgruppernas gemensamma solkraftverk.

På vattenområdet slutfördes anläggandet av den nya Nicosia-delen av avloppsstammen i november 2021 och perioden för anmälan av fel i projektet löpte ut i december 2022. Projektet omfattade anläggandet av 13 km avloppsledningar för transport av avloppsvatten från Nicosia till de båda befolkningsgruppernas gemensamma avloppsreningsverk i Nicosia, som även det var en EU-finansierad åtgärd som slutfördes 2013. Projektet kommer att minska grundvattenföroreningarna och skydda de delade vattentillgångarna för hela ön.

Saneringsarbetet i avloppsnätet i Famagusta inleddes i juli 2021 och arbetet påbörjades fysiskt i januari 2022. Syftet med projektet är att avhjälpa ett stort antal brister i det ursprungliga projektet och förbättra systemets kvalitet och funktionalitet. Betydande framsteg gjordes under 2022, och omkring 70 % av den planerade rörledningen installerades. Projektet förväntas slutföras i slutet av 2023.

Perioden för anmälan av brister i de ändrade byggentreprenadkontrakten om utökning av avfallsupplaget och en anläggning för avgasning av avfallsupplag löpte ut i januari 2022, och anläggningen överlämnades helt till den turkcypriotiska befolkningsgruppen.

Tyvärr har stödmottagaren inte förbättrat driften och förvaltningen av avfallsupplaget, och har fortsatt med bristfälliga metoder för bortskaffande av avfall utan att använda

lakvattenreningsverket. Detta har oundvikligen lett till att investeringen fått försämrad verkan. Utan kommissionens medverkan lanserade stödmottagaren två anbudsförfaranden för att lägga ut avfallsverksamheten på entreprenad. Båda avbröts dock, vilket innebär att styrningen av avfallssektorn och dess framtid fortfarande är oviss. Kommissionen har oavbrutet ansträngt sig för att hjälpa stödmottagaren att rätta till situationen.

I enlighet med den EU-finansierade planen för integrerad hantering av fast avfall ges bidrag till åtta lokalsamhällen för att de ska kunna förbättra sin infrastruktur för avfallshantering, och genomförandet är i sin slutfas.

Den lokala tekniska kapaciteten för miljökvalitetsövervakning förstärktes genom renovering av nätverket för övervakning av luftkvaliteten, inrättandet av ett referenslaboratorium för luft- och bränslekvalitet, samt införandet av kapacitetsuppbyggnadsåtgärder. Nätverket för övervakning av luftkvaliteten var i full drift under 2022 och tillhandahåller nu mätvärden för fler föroreningar på ett större antal platser.

Inom telekomsektorn fortsatte arbetet med att ombesörja ny infrastruktur för radio- och tv-sändningar vilket förväntas vara slutfört i slutet av 2023. Detta EU-finansierade projekt är nödvändigt för att den turkcypriotiska befolkningsgruppen ska kunna avveckla alla analoga tv-sändningar från frekvensbandbredden 700 MHz. I slutändan kommer det att möjliggöra en obehindrad allokering av 700 MHz-frekvensbandet för 5G-mobiltjänster och bidra till en ökad digitalisering i den turkcypriotiska befolkningsgruppen.

4.2.2. Mål 2: Främja social och ekonomisk utveckling

Stödprogrammet fortsatte att bekämpa de negativa ekonomiska effekterna av covid-19-pandemin och stödja företagsklimatet i den turkcypriotiska befolkningsgruppen.

Projektet för innovativt entreprenörskap och dialog, som genomförs tillsammans med Northern Ireland Cooperation Overseas (NI-CO), var det viktigaste verktyget för stöd till den privata sektorn, bland annat när det gäller återhämtningen efter covid-19. Under 2022 fick 100 framgångsrika små och medelstora företag stöd på upp till 60 000 euro vardera inom bidragsprogrammet för att bevara och skapa arbetstillfällen. Dessutom fick 770 mikroföretag stöd med 1 500 euro vardera 2021.

Betydande framsteg gjordes på produktsäkerhetsområdet. Ett tekniskt biståndsprojekt för marknadskontroll inleddes i mars 2022 i syfte att införa nya och förbättra befintliga metoder inom metrologi, standardisering, ackreditering och bedömning av överensstämmelse. Projektet bidrar till att förbättra företagsklimatet i den turkcypriotiska befolkningsgruppen och säkerställa att lokalt producerade varor uppfyller EU:s standarder.

På området landsbygdsutveckling fick 189 jordbrukare yrkesutbildning i gårdsledning och därmed förenade ämnen. Som ett komplement till investeringarna i utbildning gick 55 landsbygdsutvecklingsbidrag i syfte att uppgradera sektorn in i genomförandets slutfas. Ett pilotprogram för forskning och demonstration inleddes för att överbrygga klyftan mellan vetenskap, behov och praxis inom fyra identifierade pilotteman, däribland ordningen med den skyddade ursprungsbeteckningen för Halloumi/Hellim.

Genomförandet av projektet för tekniskt bistånd för livsmedelssäkerhet och krisberedskap fortsatte, vilket får konsekvenser för handeln över den gröna linjen och genomförandet av Halloumi/Hellim-paketet. 28 livsmedelsföretagare fick stöd för att

utarbeta och genomföra handlingsplaner för att uppfylla EU:s standarder. Certifieringsprocessen för jordbruksföretag inleddes och i slutet av 2022 hade elva jordbruksföretag certifierats och ytterligare 26 gårdar utvärderats.

En tredje omfattande omgång med testning och provtagning av djur för prioriterade sjukdomar, nämligen brucellos och tuberkulos, slutfördes. För detta ändamål tillhandahöll kommissionen laboratorietester, veterinära förbrukningsvaror och tjänster. Till följd av detta fortsatte den nedåtgående trenden i fråga om förekomsten av brucellos som uppgick till omkring 2 % av hjordarna i slutet av 2022.

EU:s stöd bidrog också till ytterligare framsteg med att engagera privata veterinärer i genomförandet av kontroller.

På utbildningsområdet bibehölls stödet på områden som var starkt förknippade med insatser för att öka kapaciteten på arbetsmarknaden, bland annat genom naturvetenskaplig utbildning, yrkesutbildning och livslångt lärande. Den första fasen av det fleråriga projektet för utveckling av läroplaner för yrkesutbildning avslutades och resulterade i konkreta resultat. Bland annat bidrog det till utarbetandet av 20 paket för reviderade läroplaner för yrkesutbildning och en ny testnings- och utvärderingsmekanism för yrkesutbildningen. Projektet förlängdes med ytterligare två år.

På det naturvetenskapliga utbildningsområdet fick 34 gymnasieskolor och tolv yrkesskolor naturvetenskaplig laboratorieutrustning till totalt 77 laboratorier och ett resurscentrum för yrkesutbildning, vilket stärkte ungdomars möjligheter till naturvetenskapligt lärande. Under tidigare år har 48 grundskolor tagit emot naturvetenskaplig laboratorieutrustning. Lärarnas och skolledarnas kompetensutveckling stärktes genom inrättandet av en pool av utbildare. Sammanlagt 1 468 grundskole- och gymnasielärare, rektorer och skolledare utbildades i ämnen som elevcentrerad inlärning och undervisning, användning av naturvetenskapliga laboratorier och interaktiva metoder för språkinlärning. Analysarbete pågår för att bana väg för framtida stöd till livslångt lärande, utbildning för särskilda behov och kvalifikationer.

Ett nytt avtal ingicks med Världsbanken med inriktning på fortsatta insatser för att stödja den makroekonomiska övervakningen, underlätta handelsförfaranden och handeln över den gröna linjen, förbättra det turkcypriotiska företagsklimatet och tillhandahålla tekniskt stöd på viktiga statistikområden.

På statistikområdet inleddes i september 2022 ett tekniskt biståndsprojekt tillsammans med Danmarks Statistik i syfte att förbättra genomförandet av affärsverksamheten och hanteringen av datakällor. Dessförinnan tillhandahölls it-utrustning och specialiserad programvara för att förbättra framtagandet av statistik enligt EU:s standarder. Projekten kompletterades av riktat stöd via kommissionens byrå för tekniskt bistånd och informationsutbyte (Taiex) och Världsbanken. Alla dessa åtgärder utgör en övergripande EU-strategi som syftar till att förbättra tillhandahållandet av statistik inom den turkcypriotiska befolkningsgruppen, vilket är avgörande för att möjliggöra förberedelserna för återföreningen.

4.2.3. Mål 3: Främja försoning, förtroendeskapande åtgärder och stöd till det civila samhället

Kommittén för saknade personer, som omfattas av stödprogrammet genom ett bidragsavtal med UNDP, fortsatte sitt fält- och laboratoriearbete. Av de totalt 2 002 saknade personerna hade kommittén fram till slutet av 2022 grävt upp kvarlevorna

efter 1 196 personer. Av dessa har 1 029 identifierats genetiskt och återbördats till sina familjer.

I december 2022 skrevs ett nytt bidragsavtal på 2,6 miljoner euro under för att finansiera kommitténs verksamhet under 2023. Under 2006–2022 har EU sammanlagt bidragit med 35,8 miljoner euro till stöd för dess verksamhet, vilket motsvarar 75 % av dess totala finansiering under denna period.

Skydd av kulturarvet genom den gemensamma tekniska kommittén för kulturarvsfrågor var fortsatt en viktig del av de åtgärder som vidtagits för att främja försoning och skapa förtroende inom ramen för stödprogrammet. Under 2022 slutfördes 16 projekt. Kulturarvsprogrammet har mottagit EU-medel på totalt omkring 24 miljoner euro. Detta möjliggjorde att mer än 120 kulturminnesplatser runtom på ön bevarades, fick strukturellt stöd, fysiskt skydd eller återställdes.

I december 2022 godkändes ett nytt bidrag på 1 miljoner euro för att fortsätta det EU-finansierade stödet till de tekniska kommittéerna. Detta stöd genomförs av UNDP. Sedan 2019 har stödinstrumentet finansierat mer än tio av de tekniska kommittéernas projekt, från genomförbarhetsstudier och forskningsstudier till workshoppar och utställningar.

Efter ett lyckat genomförande av ett gemensamt pilotstipendieprogram från United World Colleges, och en fortsättning av de goda erfarenheterna från tidigare år, valdes 2022 tolv studenter från båda befolkningsgrupperna ut för att delta i International Baccalaureate-programmet i olika länder. Bland de åtgärder som genomfördes av United World Colleges fanns även gemensamma insatser mellan befolkningsgrupperna för att engagera ungdomar samt korta kurser med målet att få ungdomarna att åstadkomma positiva förändringar i sina samhällen.

Stödet till det civila samhället fortsatte under 2022. Civic Space-projektet, som ger tekniskt bistånd till organisationer i det civila samhället, hjälpte fortsatt till med att bygga upp deras kapacitet, främja goda förhållanden för utveckling av civilsamhället och stimulera nätverkande och gemensamma åtgärder med grekcypriotiska och andra civilsamhällesorganisationer från EU. Till följd av den positiva återkopplingen på dess arbete har Civic Space-projektet förlängts med ytterligare två år.

Den nya ansökningsomgången av Civil Society in Action VIII inleddes i mars 2022 med ett totalt anslag på 2,5 miljoner euro. Ansökningsomgången var inriktad på stödåtgärder inom tre områden: forskningsåtgärder som omfattar båda befolkningsgrupperna, förtroendeskapande åtgärder som omfattar båda befolkningsgrupperna och åtgärder för att stärka det civila samhället i den turkcypriotiska befolkningsgruppen. Tilldelningsförfarandet pågick i slutet av 2022. Genomförandet av de tolv projekt som beviljats bidrag i den föregående ansökningsomgången gick in i sin slutfas, vilket gjorde det möjligt för det civila samhället att bedriva viktigt påverkansarbete och stimulera medborgardeltagande.

Organisationen Human Rights Platform fortsatte sitt framgångsrika genomförande av sitt EU-finansierade direktstöd. Dess huvudsakliga verksamhet fokuserade på bekämpning av människohandel, flyktingars rättigheter, hbtqi-personers rättigheter, berörda parters deltagande, förhållanden vid frihetsberövande och frihet från tortyr. Plattformen var med och såg till att den första talan om människohandel kunde väckas i den turkcypriotiska befolkningsgruppens ”domstolar”, vilket ledde till en fällande dom. Den gav även stöd till offer för kränkningar av de mänskliga rättigheterna och stärkte det civila samhällets kapacitet inom rättighetsbaserade frågor i allmänhet.

4.2.4. Mål 4: Närmande av den turkcypriotiska befolkningsgruppen till EU

Under 2022 ersatte Goethe-institutet British Council som genomförandepartner för EU:s stipendieprogram. I april 2022 ingicks ett bidragsavtal med Goethe-institutet värt 5 miljoner euro. Under året erbjöds turkcypriotiska studenter 159 stipendier för att studera vid universitet i EU-länderna, och de första turkcypriotiska EU-stipendiaterna blev antagna vid Europeiska högskolan.

Sedan 2007 har studenter tilldelats över 2 000 stipendier för studier vid mer än 100 universitet och i 23 EU-länder. Stipendierna utgör ett stöd till studerande som går första året på universitetet, till studerande på master- och doktorsprogram samt till forskare och yrkesverksamma som vill förbättra sina språk- och yrkesfärdigheter i olika EU-länder.

EU InfoPoint drivs av stödkontoret för EU-program tillsammans med Europeiska kommissionens representationskontor på Cypern. Under 2022 lyckades man genom insatser såväl på nätet som offline skapa stor synlighet för EU. EU Infopoint arbetade med över 20 EU-relaterade teman, däribland jämställdhet, könsrelaterat våld, hbtqi-personers rättigheter, rättigheter för personer med funktionsnedsättning, desinformation samt hälsa och säkerhet på arbetsplatsen.

EU Infopoint anordnade 35 evenemang som lockade över 16 000 deltagare. Evenemangen lockade något fler besökare än tidigare år. Dessutom utarbetades 14 publikationer, 69 infografikbilder och tolv audiovisuella produkter, med fokus på EU:s prioriteringar i Cypern. Trafiken på EU Infopoints sociala medier fortsatte att öka. EU Infopoints Facebook-sida fick omkring 1 000 nya följare under 2022.

4.2.5. Mål 5 och 6: Förbereda den turkcypriotiska befolkningsgruppen för genomförandet av EU:s regelverk

Taiex-instrumentet används för att genomföra målen 5 och 6 i stödförordningen. Det hjälper till att förbereda den turkcypriotiska befolkningsgruppen för genomförandet av EU:s regelverk, så att det kan börja tillämpas när en övergripande lösning träder i kraft.

Taiex är fortfarande ett viktigt verktyg som bidrar till stödprogrammets mål. Under 2022 gav instrumentet kontinuerligt stöd på tolv tematiska områden i regelverket genom en kombination av evenemang på nätet och på plats. Det gav också regelbundet stöd från hälso- och sjukvårdsexperter i samband med covid-19-pandemin. Sammanlagt anordnades 151 Taiex-evenemang, vilket var ungefär lika många som föregående år. Dessutom utvecklades en databas med alla rättsakter som utarbetats med stöd från Taiex, och insatserna fortsatte för att förbättra kvaliteten på den översättning- och tolkning som görs i den turkcypriotiska befolkningsgruppen.

Taiex stöd för handel över gröna linjen (rådets förordning (EG) nr 866/2004) fortsatte. Oberoende experter genomförde på uppdrag av kommissionen regelbundna inspektioner av färsk frukt och färska grönsaker, potatis, honung och fisk. Under 2022 passerade dessutom sex typer av bearbetade livsmedel av icke-animaliskt ursprung den gröna linjen för första gången. Det var olivolja, tahini, halva, johannesbrödsirap, sylt och fruktjuice. Taiex-experterna var de som genom relevanta efterlevnadskontroller av anläggningarna framför allt säkerställde att EU:s standarder och kvalitetskrav var uppfyllda.

Kommissionen arbetade också med att undanröja hinder för handeln över den gröna linjen genom att säkerställa ett smidigt genomförande av de nyligen införda inspektionssystemen, som nu kräver sundhetscertifikat för all frukt och alla grönsaker.

4.3. Finansiellt genomförande (kontraktering och betalningar)

4.3.1. Kontraktering

Kommissionen gjorde rättsliga åtaganden till ett värde av 27,2 miljoner euro under 2022.

4.3.2. Betalningar

Betalningarna under 2022 uppgick till 40,6 miljoner euro (38 miljoner euro 2021).

4.4. Övervakning

Kommissionen är direkt ansvarig för genomförandet av de flesta av projekten (direkt förvaltning). Den tillsyn som utövas av kommissionens personal är av mycket god kvalitet, med ständig kontakt med underleverantörer, kontrollbesök och möten på plats samt styrkommittémöten. Kommissionen fick fortsatt hjälp i sin övervakning av genomförandet av bidragsavtal genom tekniskt bistånd från gruppen för bidragsstöd. Gruppen hjälpte också stödmottagare med tillämpningen av EU:s regler för genomförande av bidragsavtal, inklusive för sekundär upphandling.

Kommissionen genomför också ett antal kontrakt genom indirekt förvaltning. Genomförandeorganen, såsom UNDP, Världsbanken, Goethe-institutet och NI-CO, rapporterar till kommissionen i enlighet med respektive ramavtal. Kommissionen deltar aktivt i den dagliga övervakningen av dessa åtgärder.

4.5. Revision och kontroller

Rekommendationerna om interna kontrollarrangemang i samband med offentlig upphandling, som utfärdades vid den senaste revisionen som gjordes av tjänsten för internrevision 2017, har genomförts till fullo.

4.6. Utvärdering

Projektet för resultatorienterad övervakning slutfördes 2022. Det granskade de utvalda åtgärderna och tillhandahöll de planerade utbildningarna om förbättrad intern övervakningskapacitet hos berörda parter. Experterna inom projektet utfärdade rekommendationer om relevans, effektivitet, ändamålsenlighet och hållbarhet. Dessa har integrerats både i de reviderade åtgärderna och i andra åtgärder.

Kommissionen offentliggjorde ett arbetsdokument från avdelningarna[4] om resultatet av utvärderingen av stödprogrammet 2022. Denna utvärdering gav en oberoende bedömning och utgjorde bevis för de framsteg som gjorts för att uppfylla stödförordningens mål under perioden 2013–2018. I utvärderingen fastställdes att stödprogrammet kan anses vara mycket relevant och, med tanke på de speciella omständigheterna för den turkcypriotiska befolkningsgruppen, ett relativt lyckat initiativ, med ett betydande EU-mervärde.

4.7. Information, offentlighet och synlighet

Sammanlagt anordnades 584 synlighets- och kommunikationsåtgärder under 2022 för att lyfta fram EU:s arbete. Kommissionen offentliggjorde broschyren om EU-stöd med anledning av covid-19. Förberedelserna med broschyren om utveckling av den privata sektorn gick framåt.

[4] COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT EVALUATION Evaluation of the Aid Programme for the Turkish Cypriot community (2013-2018) (inte översatt till svenska) – Europeiska unionens publikationsbyrå (europa.eu).

4.8. Samråd med Republiken Cyperns regering

Såväl fysiska som virtuella möten hölls med företrädare för den cypriotiska regeringen. Kommissionen fortsätter att förlita sig på samarbete med regeringen för att utreda äganderätter och underlätta arbetet i de två befolkningsgruppernas gemensamma tekniska kommittéer. Kommissionen håller regelbundna sammanträden med den ständiga representationen.

5. SLUTSATSER

Kommissionen fortsätter att ge stöd enligt stödförordningen för att underlätta Cyperns återförening genom att stimulera den ekonomiska utvecklingen inom den turkcypriotiska befolkningsgruppen med hjälp av åtgärder i enlighet med målen i stödförordningen. Under 2022 var stödet fortsatt inriktat på områden där det i framtiden kan uppstå särskilda problem när EU:s regelverk ska följas.

Resultaten av tidigare stöd och projektens mognadsgrad kommer fortgående att återspeglas i den framtida programplaneringen. Arbetet kommer även i fortsättningen att inriktas på att få ett större genomslag inom prioriterade områden genom färre men mer omfattande åtgärder.

Kommissionen är beredd att vid behov bidra med resurser, däribland inom ramen för stödprogrammet, för att stödja förhandlingarna om en lösning under FN:s överinseende.